

«БЕКТЕМИН»

А. Мырсабеков атындагы Ош мамлекеттик педагогикалык университетинин ректору,
педагогика илимдеринин доктору,

профессор Б.Б. Зулуев

2025-ж.

Осмоналнева Сабира Чоёновнанын «ЖОЖдордун педагогикалык факультетинде болочоктогу мугалимдин жазуу маданиятын өркүндөтүүнүн илимий негиздери» деген темада 13.00.02 – окутуунуу жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз тили) боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган кандидаттык диссертациялык ишине жетектоочу мекеменин

РАСМИЙ ПИКИРИ

Илимий жетекчи – педагогика илимдеринин доктору, профессор, Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университетинин педагогика, психология жана окутуунун технологиялары кафедрасынын профессору Сакиева Сайипжамал Салайдиновна.

Диссертациялык иш Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университетинин педагогика, психология жана окутуунун технологиялары кафедрасында аткарылган.

I. Изилдөөнүн актуалдуулугу. Ааламдашкан жараянда жашап жаткан кыргыз коомунун билим берүү системасынын алдында өсүп келе жаткан жаңы муунду окутуунун жана тарбиялоонун натыйжалуулугун жогорулатуу милдети болуп көрбөгөндөй курч абалда турат. Ушул проблеманын өзү Кыргызстандын билим берүү системасынын бардык багыттарын өркүндөтүүнү, ошондой эле болочоктогу мугалимдердин

КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК ПЕДАГОГИКАЛЫК УНИВЕРСИТЕТИ им. И. АРА

№ 161, «14» ... 2025

5. Изилдөөдөн келип чыккан корутундулардын ишенимдүүлүгү жана жыйынтыктарынын негиздүүлүгү. Ишти аткаруу убагы белгиленген методологиялык таянычтарга негизделип, предметтин, милдеттердин адекваттуу жолдорун комплекстүү изилдөө методдоруна таянып, проблеманы теориялык жактан үйрөнүп, талдоо жана топтоо жолу менен максатка жеткендигинде.

6. Изилдөөдө төмөнкүдөй жаңы натыйжалар алынган:

Биринчи натыйжа. ЖОЖдордун педагогикалык факультеттеринин болочоктогу мугалимдин жазуу маданиятын калыптандыруунун жолдору, ыкмалары, каражаттары адабият таануу, педагогика, психология илимдеринин жетишкендиктерине негизделип иштелип чыккан;

Экинчи натыйжа. ЖОЖдордун педагогикалык факультеттеринин болочоктогу мугалимдин жазуу маданиятын калыптандыруунун илимий негиздеринин тарыхына жалпы обзор берилип, учурдагы абалы, өзгөчөлүктөрү, проблеманын изилденүү тарыхы, максат-милдеттери талдоого алынган;

Үчүнчү натыйжа. ЖОЖдордун педагогикалык факультеттеринин болочоктогу мугалимдин жазуу маданиятын калыптандыруунун илимий негиздеринин окуу программаларында, окуу китептеринде, методикалык адабияттарда берилиши анализге алынып, болочоктогу мугалимдин жазуу маданиятын калыптандырууну өркүндөтүүнү боюнча методисттердин, окумуштуулардын, ЖОЖдордун окутуучуларынын тажрыйбалары талданган;

Төртүнчү натыйжа. Сунуш кылынган методикалык ыкмалардын жана жолдордун эффективдүүлүгүн аныктоо үчүн педагогикалык эксперимент жүргүзүлгөн жана анын жыйынтыктары сунушталган.

7. Илимий жоболордун, жыйынтыктардын жана корутундулардын негизденүү даражасы.

Изилдөө ишинин натыйжалары бардык жактан негизделген. Диссертациянын максат жана милдеттерин чечүү үчүн адекваттуу изилдөө методдору пайдаланылган.

ЖОЖдордогу болочоктогу мугалимдин жазуу маданиятын калыптандыруу боюнча предметтик стандарттар, окуу программалары, окуу китептери, хрестоматиялар пайдаланылып, андан тышкары жазуу маданиятын калыптандыруу кыргыз жана дүйнөлүк окумуштуулардын көптөгөн эмгектери анализденген.

8. Диссертациялык изилдөөдөн алынган илимий жыйынтыктардын, корутундулардын жана тыянактардын жаңычылдык даражасы.

Биринчи натыйжа. Бул натыйжаны жарым-жартылай жаңы деп кабыл алууга негиз бар, себеби, жазуу маданияты, жазуу маданиятын өркүндөтүү түшүнүгү анын сабактагы орду, аны колдонуунун окуу процессиндеги орду, ролу, анын колдонулушу, окуу китептерде, программаларында, методикалык адабияттарда берилиши такталган. Ошондой эле, илимий-методикалык эмгектерде ЖОЖдордун педагогикалык факультетиндеги болочоктогу мугалимдин жазуу маданиятын калыптандыруунун өзгөчөлүктөрү, проблемалары изилдөө деңгээли аныкталып, илимий-методикалык жактан алар жалпыланган.

Экинчи натыйжа. Жаңы, себеби жогорку окуу жайларынын педагогикалык факультетинде мугалимдик кесипке даярдалып жаткан башталгыч класстардын болочок мугалимдеринин жазуу маданиятын өркүндөтүүнүн зарылдыгы кесиптик маанилүү багыт катары каралып:

- диссертацияда жазуу маданиятын өркүндөтүүнүн Ата мекендик жана чет өлкөлүк ыкмаларында болгон айырмачылыктар, жазуу коммуникациясынын көндүмдөрүн жана аны өркүндөтүүнүн натыйжалуулугуна олуттуу таасир тийгизген айырмачылыктар ачылган;
- башталгыч класстардын болочок мугалимдеринин жазуу маданиятын өркүндөтүүнүн моделдери системалуу, ишмердик, аксиологиялык,

ары өнүктүрүүнүн технологиялык карталары менен иштөө колго алуу практикаланса.

12.2. Иште айрым компьютердик техникалык каталар, текстте айрым стилистикалык кемчиликтер кездешет.

12.3. Бирок белгиленген мындай мүчүлүштүктөр принципиалдуу мүнөзгө ээ эмес, алар изилдөөнүн жалпы деңгээлине таасир этпейт.

13. Диссертациянын КРдагы УАКтын «Окумуштуулук даражаларды ыйгаруунун тартиби жөнүндөгү» Жобосунун 10-пунктунун талаптарына ылайыктуулугу.

Осмоналиева Сабира Чоёновнанын педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган кандидаттык диссертациясын өз алдынча аткарылган жана педагогика илими үчүн олуттуу мааниси бар изилдөө катары кароого болот.

Осмоналиева Сабира Чоёновнанын **«ЖОЖдордун педагогикалык факультетинде болочоктогу мугалимдин жазуу маданиятын өркүндөтүүнүн илимий негиздери»** деген темадагы педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясы Кыргыз Республикасынын Улуттук аттестациялык комиссиясынын «Окумуштуулук даражаларды ыйгаруунун тартиби жөнүндө» жобонун № 10 пунктуна ылайык коюлган талаптарына толук жооп берет. Осмоналиева Сабира Чоёновнанын 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы методикасы (кыргыз адабияты) боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасына татыктуу деп эсептөөгө болот.

Осмоналиева Сабира Чоёновнанын **«ЖОЖдордун педагогикалык факультетинде болочоктогу мугалимдин жазуу маданиятын өркүндөтүүнүн илимий негиздери»** деген темадагы диссертациясына пикир А.Мырсабеков атындагы Ош мамлекеттик педагогикалык университетинин педагогика, психология, кыргыз тили жана адабияты

сабактардын формалары менен типтери божомол методикалык иштелимдер иштелип чыккан, алар сыноодо ачылыкташуу жолундагы ашыкталган, натыйжада алар практикага сунуш кылынган.

9. Алынган жыйынтыктардын ички биримдигин баалоо.
Иштелип алынган натыйжалар тарыхый-логикалык жана методологиялык жаптан системалуулугу, мазмундук тереңдиги, ырааттуулугу менен мүнөздөлөт. Диссертациялык иштин натыйжалары илимий-теориялык жаптан даамдуу болуу менен кыргыз элинин салттык педагогикалык маданиятына жана эмгекчилдик тыным тажрыйбасына иштелип, ар кандай деңгээлдеги илимий-практикалык конференцияларда, илимий-методикалык жолдонмолордо даярдалып өткөн.

10. Иштин жоболордун, киргизүүлөрүнүн жана натыйжалардын публичацияларда толук чагылдырылышы.

-УАК талаш кылган илимий-педагогикалык басымаларда чагылдырылган;

-Илимий-практикалык конференцияларда баяндалып жасалган;

-Сабактар, семинар-терминдер өткөрүлгөн;

-Педагогикалык жазылыштарды текшерилген.

11. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна дал келиши.

Ошондой эле Сабыр Чоңомонов тарабынан 13.09.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы жана методикасы (кыргыз тили) адистиги боюнча канышкан «ЖОЖдордун педагогикалык факультетинде балачыктуу мугалимдин жазуу маданиятын өркүндөтүүнүн илимий иштери» аттуу автореферат диссертациянын мазмунуна, алдыгы канышкан жазылышын менчик жана милдеттерине дал келет.

12. Диссертациянын мазмунунда байкалган айрым нүгүлүштүктөр:

ЖОЖдордун педагогикалык факультетиндеги балачык мугалимдин жазуу маданиятын алдыгы ачы көрсөткүчтөрү жакшы узанды.

12.1 Балачыктуу мугалимдин жазуу маданиятын калыптандырууда кыргыз университеттеринин жана мугалимдин системасын сунуштаган менчик жактан

Сысоев (2016), К.А.Мерзляков (2016), Д.С. Домрачев (2010), И.Е. Гельб (2004), Ю.М. Лотман (2004), В.Э.Морозов (2007), И.В. Михайлова (2016), Е.В. Ушакова (2008), В.В.Соколова (1995), А.Д. Альферов (1911), М.Р. Львов (2003), Н.А. Замуруева (2008), Н.Н. Стаховский (1963) ж.б.

Жазуу маданияты терминин илимий айлампага кийирип жүргөн Ата мекендик окумуштуулардын катарына С.К.Рысбаевди (2014; 2022) кошууга болот. Булардан сырткары Ж.Мукамбаев (2016), С.Давлетов (2016), Т.К.Ахматов (1986), А.Осмөнкулов (1974), К.Сартбаев (1971; 2013), Ж.А.Чыманов (2009), В.И. Мусаева (2016), С.С. Сакиева (2015; 2017; 2022; 2023), Б.С. Чокошева (2017), А.Р. Акунова (2007), И. Абдувалиев (2008), Б.М. Акматов (2016), К.М.Ураимов (2013), К.А.Абдраимов (2019) жана башкалар Ата мекендик педагогика илиминде кеп жана жазуу маданиятын темасынын алкагында илимий иликтөөлөрдү жүргүзүшүп, жыйынтыктуу пикирлерди сунушташкан.

2. Изилдөөнүн натыйжаларынын негиздүүлүгү жана ишенимдүүлүк даражасы, изденүүчүнүн диссертациясында жазылган тыянактары жана корутундулары. Ишти жүргүзүүдө алдын ала аныкталып белгиленген методологиялык негиздердин алкагында предметтин, милдеттердин адекваттуу жолдорун комплекстүү изилдөө методдоруна таянып, проблеманы теориялык өңүттөн үйрөнүүгө, анализдөө жана синтездөө жолу менен жүргүзүлгөндүгүндө.

3. Изилдөөдөн алынган натыйжалардын практикалык баалуулугу.

Башталгыч класстардын келечектеги мугалимдеринин жазуу маданиятын өркүндөтүү боюнча изилдөөнүн теориялык жоболорунун, корутундуларынын, аныкталган эксперименталдык конкреттүү усулдук сунуштарынын жана талапка ылайык жазууну калыптандыруу үчүн талап кылынган педагогикалык шарттардын практикадагы орду өтө чоң. Башталгыч класстардын болочок мугалимдеринин жазуу маданиятын өркүндөтүү модели, атайын жазуу сабактарынын программалары «Тил

илимине киришүү жана каллиграфиянын практикуму», «Башталгыч класста кыргыз тилин окутуунун методикасы», «Окуу жана жазууну дифференциялап, интеграциялап окутуу», «Окуу көндүмдөрүн калыптандырууну өркүндөтүү», «Адабий окууга үйрөтүүнүн теориясы жана методикасы» жогорку педагогикалык билим берүү системасында адистерди кесиптик даярдоо процессин илимий-методикалык жактан камсыз кылууну иштеп чыгууда чагылдырылган. Инсанга багытталган технологиялардын, окутуунун интерактивдүү методдорунун, ролдук жана иштиктүү оюндардын сценарийлеринин, микротренингдердин иштелип чыккан комплекси аларды тиешелүү методдор, ыкмалар, каражаттар, көндүмдөр менен чыгармачылыкты айкалыштырууга жана байытууга мүмкүндүк берет, кесиптик билим берүүнүн педагогикалык инструменттерин кеңейтет. Тапшырмалардын, көнүгүүлөрдүн иштелип чыккан системасы маданияттын диалогунун контекстинде маданий кубулуштарды (анын ичинде жазуу жүзүндөгү көрүнүштөрдү) салыштырып, баалоого жөндөмдүү инсандын кесиптик-педагогикалык маданиятынын өнүгүшүн камсыз кылат. Талапка ылайык сулуу жазуу программалары, анын алкагындагы атайын берилүүчү тексттер башталгыч класстардын болочок мугалимдеринин жазуу маданиятын өнүктүрүү деңгээлин аныктоо үчүн критерий жана баалоо аппараты болуп саналуу менен бирге, адистин кесиптик калыптанышына эксперттик баа берүүнүн курамдык бөлүгү катары каралат

4. Изденүүчүнүн жеке салымы. социопедагогикалык феноменологиянын позициясынан «башталгыч класстын болочок мугалиминин жазуу маданияты» түшүнүгүнүн маңызын тактоодо; башталгыч класстын болочок мугалиминин жазуу маданиятын өркүндөтүүнүн педагогикалык шарттарын аныктоодо жана эксперименталдык негиздемеде; кесипкөйлүккө даярдоо жараянында башталгыч класстын болочок мугалиминин жазуу маданиятын өркүндөтүүнүн моделин иштеп чыгууда жана эксперименталдык киргизүүдө.

рационалдык, маданий мамилелердин негизинде иштелип чыгып, татаал түзүмдүк компоненттерди (баалуулук-мотивациялык, когнитивдик, рационалдык-ишмердик, жана натыйжалуулук) камтыган татаал система катары конструкцияланган;

- башталгыч класстардын болочок мугалимдеринин жазуу маданиятын өркүндөтүүнүн моделдерин маданияттуу жазуу-ишмердик компоненттин негизин түзгөн жазуу көндүмдөрүнүн үлгүлөрүнүн комплекси аныкталды: жазуу маданиятынын эволюциясын эске ала билүү (кенже мектеп окуучулары); рационалдык ишмердүүлүк аркылуу ар кандай деңгээлдеги жазуу системасында колдонулуучу тажрыйбаны жекелештире билүү (кенже мектеп жашындагы балдардын жазуу маданиятынын өзгөчөлүгүн аныктай билүү);

- жогорку окуу жайларынын педагогикалык факультеттериндеги кесиптик-педагогикалык маданияттын курамдык бөлүгү катары башталгыч класстардын болочок мугалимдеринин жазуу маданиятын өнүктүрүүнү камсыз кыла турган педагогикалык шарттар аныкталды жана негизделди: жалпы жазуу, маданий, каллиграфиялык жана психологиялык-педагогикалык билимдерди интеграциялоо; билим берүү жараянына катышуучу болочок мугалимдердин жазуу маданиятынын гуманисттик багытына, окутуучунун фасилитативдик позициясына багыт алуу менен субъекттик мамилелерин ишке ашыруу; билим берүү жараянынын катышуучуларынын маданияттуу жазууну өздөштүрүүчүлүк өз ара аракеттенүүсүн камсыз кылуучу билим берүү-издөө рационалдык-жүрүм-турумдук, маданий багыт; студенттердин талапка ылайык жазуу иш-аракеттерин калыптандыруу; маданияттуу жазууда студенттердин субъективдүү тажрыйбасын максаттуу актуалдаштыруу, башталгыч класстардын болочок мугалимдеринин кесиптик даярдоо жараянынын практикалык-ишмердик багыты сунушталды.

- **Үчүнчү натыйжа.** жаңы, ЖОЖдордун педагогикалык факультетинде болочоктогу мугалимдин жазуу маданиятын калыптандыруунун натыйжалуу формалары, каражаттары, методдору, ыкмалары аныкталган жана

кесиптик даярдыгынын сапатын жакшыртууну зарылдык катары кароону шарттап турат. Жогорку окуу жайларынын педагогикалык факультинде болочоктогу мугалимдердин жазуу маданиятын өркүндөтүү темасынын актуалдуулугу педагогикалык практиканын суроо-талаптары менен шартталган десек жаңылбайбыз. Бүгүнкү күндөгү кыргыз коомунда жазуу маданиятынын алкагындагы сулуу, кооз, сабаттуу жазуу искусствосунун начарлап кетүүсү, кесиптик даярдыктын алысыздыгы, билим берүүнүн жетиштүү даражадагы деңгээлинин начар көрсөткүчү, жазуу маданиятын өркүндөтүү чөйрөсүндө атайын даярдыктын начардыгы, ЖРТ аркылуу кабыл алынган студенттердин каллиграфиялык даярдыгынын талапка ылайык эместиги олуттуу боштук катары таанылууда. Бирок, башталгыч класстын болочок мугалими үчүн маданияттуу жазуу биринчи кезектеги негизги талап, анткени алар, башталгыч класстын окуучуларынын жазуу маданиятын алгачкылардан болуп калыптандыруучу устат. Баланын руханий адеп-ахлактык компонентин калыптандыруудагы натыйжалуу таасирлердин бири болуп, жазуу маданиятын калыптандыруу саналат. Эгерде сүйлөө тили окуучулардын сүйлөө жөндөмдүүлүктөрүн өнүктүрүп, алардын инсандык сапаттарын, дүйнө таанымын, курчап турган дүйнөгө болгон позитивдүү мамилесин, жоопкерчилигин, эмгекчилдигин, баарлашуу маданиятын калыптандырса, жазуу тили баланын психикалык өнүгүүсү үчүн чоң мааниге ээ болуп, ой жүгүртүүнү өнүктүрөөрү илимий эмгектерде белгиленип келет. Тактап айтканда, жазуу тилин ушундай түшүнүү азыркы психоллингвисттердин түшүнүктөрүнүн өзөгүн түзөт, ага ылайык, сабаттуу жазуу – бул бардык тексттик иш - аракеттер сыяктуу эле, жазуу (орфография, грамматика, стилистика жана пунктуация) жөн гана сүйлөө жөндөмү эмес, таанып-билүүчүлүк-коммуникативдик болгон тилдик каражаттар аркылуу сүйлөө чыгармасында ойду билдире билүү экендигин тана албайбыз.

Жазуу маданияты коомдо, билим берүү системасында маалымат жеткирүүчүлүк, маалыматты түшүнүүчүлүк, таанымдык, иш-аракеттик (прагматикалык), рационалдык жана мемориалдык функцияны аткарат.

карабастан, Кыргызстандагы билим берүү стандарттары жана алардын негизинде иштелип чыккан окуу пландары, окуу-методикалык комплекстер болочок башталгыч класстын мугалимдеринин жазуу маданиятынын өнүгүүсүнө өтө терең багытталбагандыгын белгилей кетүүгө болот. Тактап айтканда, биринчи кезекте, болочоктогу башталгыч класстын мугалими адистигине тапшыра турган абитуриенттер учурдагы кыргыз коомунда ЖРТнын негизинде кабыл алынат, алардын жазуу маданияты (кооз, сулуу, сабаттуу жазуусу) эске алынбайт, анын натыйжасында жогорку окуу жайынын педагогика факультетине кабыл алынган студенттердин жазуу маданиятын жогорулатуу жаатында иш алып барууга туура келет. Экинчиден, жазуу маданияты (каллиграфиясы) ар түрдүү деңгээлде калыптанып калган студенттердин жазуу маданиятын талапка ылайык оңдоо маселеси да учурда көйгөй жаратат. Үчүнчүдөн, болочок мугалимдердин жазуу маданиятын калыптандыруу үчүн билим берүү стандартында белгиленген сааттын өлчөмү өтө аз. Мындай көрүнүштөр да изилденүүчү проблеманын актуалдуулугун шарттап турат.

Жазуу маданиятынын теориялык жана практикалык маселелерин илимий өңүттө изилдеген изилдөөчүлөрдүн катарына чет өлкөлүк жана Ата мекендик изилдөөчүлөр кирет. Алгач чет өлкөлүк окумуштууларды атай кетсек, педагогика жана психология боюнча эмгектери менен белгилүү болгон Л.С.Выготский (1972), Н.И.Жинкин (1956), А.Н. Леонтьев (1969; 1975; 1997), А.Р. Лурия (1950). Бул окумуштуулар негизинен башталгыч класстын окуучуларынын сүйлөө синтаксистик системасын түзүшсө, лингвистикалык багытта Т.А.Ладыженская (1980), М.Р.Львов (2003), Т.Г.Рамзаеванын (2000), сабаттуу жазууну өнүктүрүү боюнча методикалык, М.А.Жураева (2020) каллиграфия темасындагы эмгектерди жаратышкан. Ал эми кеп жана жазуу маданиятынын алкагында М.М. Безруких, Т.Е.Хохлова (1993), Е.В. Гурьянов (1952), Л.Я. Желтовская (1987), Е.Н. Соколова (1964), В.А. Илюхина, Е.Н (1997). Потапова (1987), Н.А.Федосова (1988), В.А.

кафедраларынын кеңейтилген жыйынынын 2025-жылдын 6-февралындагы отурумунда (протокол №6) каралды.

Катышкандар:

1. Зулуев Б.Б. - педагогика илимдеринин доктору, профессор (13.00.01);
2. Сакиева С.С.- педагогика илимдеринин доктору, профессор (13.00.02);
3. Саттарова А.Т.-педагогика илимдеринин доктору, профессор (13.00.02);
4. Касымбеков Э.А.- педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.01),
5. Даминова И.Д. - педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.01),
- 6 Абдывасиева З – педагогика илиминин кандидаты, доцент (13.00.02)
- 7 Миңбаева К.Б.- педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.02);
8. Келдибай к М. - филология илимдеринин кандидаты, доцент (10.01.01
- 9.Оморова Т.М. - филология илимдеринин кандидаты, доцент (10.01.01)
10. Токтосунова А.М.-филология илимдеринин кандидаты, доцент (10.02.01);
- 11.Мондошов.Ш.Н.- педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.02);
12. Шербаева Ж. - педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.02);
13. Акматова Ч.А.- педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.02);
14. Умарова Р.Н.- педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.01);
15. Абдибалиев Э.А.-педагогика илимдеринин кандидаты (13.00.02);
16. Мусаканова М.М. - улук окутуучу;
17. Тиллабаева А.М. - улук окутуучу.
18. Кожобекова Н. - улук окутуучу.
19. Мадалиева С.А.- улук окутуучу
20. Какиева Г.А.-улук окутуучу
21. Тенишова К.Ж.- окутуучу

Отурумдун төрагасы,

Башталгыч, мектепке чейинки билим берүүнүн теориясы жана усулу

кафедрасынын башчысы,

п.и.к., доцент:

Касымбеков Э.А.

Кыргыз тили жана адабияты

кафедрасынын башчысы,

ф.и.к., доцент:

Келдибай кызы М.

Э.А. Касымбеков жана Келдибай кызы Мадалиева
колдорун тастыктайм.

ОпМПУнун кадрлар бөлүмүнүн башчысы

Кадыралиева А.Б.

Кадыралиева А.Б.

2025.02.06

2025

Кадыралиева

Кадыралиева А.Б.